

Oponentní posudek rigorózní práce

téma práce: Pojetí právní subjektivity a deliktní způsobilosti v římském právu

autor rigorózní práce: Mgr. Tomáš Bayer

autor posudku: Doc. JUDr. Petr Bělovský, Dr.

Autor si za téma své práce zvolil kombinaci právní subjektivity a deliktní způsobilosti, což není zcela standardní. Pokud se autor rozhodl věnovat různým aspektům pojetí osoby v právu, dala by se očekávat buďto kombinace právní subjektivity a způsobilosti k právnímu jednání, nebo kombinace způsobilosti k právnímu a protiprávnímu jednání. Takto aktivní způsobilost k právnímu jednání v názvu chybí, zvláště pak pokud autor v obsahu práce pojednává postupně o všech třech typech způsobilosti.

Autor v úvodu blíže nespecifikuje cíle své práce a nelze tak určit, zda vymezené cíle byly splněny či nikoli. Jestliže bylo cílem podat kompletní pojednání o právní subjektivitě a deliktní způsobilosti, vyžadovalo by to zpracování do větší hloubky.

Z hlediska osnovy je práce poměrně přehledně strukturovaná, ačkoli časté členění textu činí výklad poněkud rozdrobeným. Takto např. kap. 1.7.3. mohla být bez dalšího členění na podkapitoly, protože kap. 1.7.3.3. obsahuje jen jedinou větu. Následkem toho jsou některé kapitoly velmi stručné, například osobám v mancipiu je věnována pouhá polovina jedné strany (kap. 1.4.3.8). U těchto osob přitom ani autor neuvádí, jak tento status vzniká, pouze je charakterizuje.

Práce je spíše obecným pojednáním o právní subjektivitě a deliktní způsobilosti. Neobsahuje žádná nová, ani překvapivá zjištění či závěry autora. Jde veskrze o studii na elementární úrovni s využitím deskriptivní metody. Struktura práce se do značné míry shoduje se strukturou učebnic.

Z hlediska pokrytí vymezení práce autor opomenul řadu témat. Je například škoda, že autor dostatečně nezohlednil subjektivitu osob alieni iuris, tzn. jejich způsobilost v rámci rodinné moci, stejně jako způsobilost otroků. Autor rozsáhle pojednává o poměrně elementárních aspektech římské rodiny, např. o majetkových vztazích, vzniku a zániku patria potestas, ale jen velmi stručně hovoří o tom, co s tématem práce přímo souvisí, tzn. o způsobilosti osob alieni iuris, zejména pak o jejich způsobilosti zavazovat se jménem pater familias apod. V textu autor status osob alieni iuris sice zmiňuje, avšak jen okrajově a fragmentárně bez souvislého výkladu. Pokud jde o otroky, autor pojednává o tomto pro téma práce zásadním podtématu na pouhé jedné straně, přičemž uvádí pouze notoricky známé informace.

Není také například zmíněna souvislost právní subjektivity a rozhodovací pravomocí pater familias ohledně přijetí dítěte pod svou moc. V tomto smyslu tedy nelze bez dalšího hovořit o tom, že osoby nabývají právní subjektivitu narozením, když takové narození se děje zpravidla v rámci rodinné moci, která nabytí právní subjektivity výrazně determinuje. Pater familias rozhoduje o tom, zda nově narozené dítě do rodiny přijme či nikoli, což s právní subjektivitou dítěte úzce souvisí.

Navzdory uvedenému autor prokázal, že studované látce dostatečně porozuměl a že se dostatečně orientuje i v relevantních pramenech. To prokázal mimo jiné kritickým hodnocením některých děl, např. tvrzením A. Hrdiny, že pojem právní subjektivita zahrnuje též způsobilost k právnímu jednání. S tímto tvrzením autor vyjadřuje svůj nesouhlas, s nímž je nutno souhlasit.

Jinak je nutno pochválit využití odborné literatury, včetně cizojazyčné, stejně jako práci s prameny. Pokud jde o terminologii, je otázka, do jaké míry autor používá pojem „právní úkon“ když právní romanistika užívá zpravidla termín „právní jednání“ a ve shodě s tím po nabytí platnosti nového občanského zákoníku i soudobé občanské právo.

Rigorózní práci navrhuji hodnotit známkou 3 (dobře) a doporučuji jí k ústní obhajobě.

V Praze dne 11. června 2014

.....
doc. JUDr. Petr Bělovský, Dr.